31 293 Primair Onderwijs

31 289 Voortgezet Onderwijs

Nr. 900 Brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 oktober 2026

Leerlingen die goed kunnen lezen, rekenen, schrijven en digitaal vaardig zijn kunnen vol vertrouwen deelnemen aan het vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt en de samenleving. Dat is nu niet voor elke leerling een vanzelfsprekendheid. Leerlingen zijn de afgelopen jaren slechter gaan lezen, schrijven en rekenen. De recente resultaten van PISA-2025 bevestigen dit beeld: vooral de leesvaardigheid van leerlingen daalde fors.[1] Nederland scoort inmiddels onder het gemiddelde van alle deelnemende landen. De urgentie om de basisvaardigheden te verbeteren is dus groot. Die urgentie wordt breed gedeeld en zowel in het onderwijs als in de samenleving gevoeld.

Het geactualiseerde curriculum, waar scholen voor het eerst in twintig jaar mee aan de slag gaan, biedt momentum om de aanpak van de basisvaardigheden te versterken. De nieuwe kerndoelen en examenprogramma's zetten alles in beweging: van nieuwe leermiddelen en toetsen tot krachtige professionalisering van personeel. Daarom bied ik uw Kamer de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden aan.

Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden
Met de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden werk ik samen met alle partners in het onderwijs aan een duurzame verbetering van de basisvaardigheden. Het is mijn ambitie om de dalende trend, die we onder andere in PISA zien, te stoppen en om te buigen. Binnen drie jaar wil ik betere resultaten op lezen bereiken als opmaat naar een langjarige verbetering, waardoor Nederland weer voorop gaat lopen.

Die trendbreuk wordt alleen bereikt als er stelselmatig hoge verwachtingen zijn: van leerlingen, leraren, scholen en de samenleving. De Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden expliciteert deze hoge verwachtingen. Alle partners in het onderwijs mogen ook van de overheid hoge verwachtingen hebben. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om leerlingen en scholen te ondersteunen bij het verbeteren van de basisvaardigheden. Bijvoorbeeld met passende wet- en regelgeving, kennisdeling en inspectietoezicht.

Met vijf versterkers geeft de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden hier invulling aan:

A. Taal en rekenen in alle vakken
B. Prioriteit bij het versterken van de basis in het vmbo
C. Jong geleerd is oud gedaan
D. Doen wat werkt met sterke onderwijsteams
E. Scholen kunnen het niet alleen

[1] Meelissen, M.R.M., Gubbels, J.C.G., Maassen, N.A.M., Valk, J., Jenniskens, T.M.A., Langen, A.M.L. van, Muja, A., & Wolbers, M.H.J. (2026). *Resultaten PISA-2025 in vogelvlucht*. Universiteit Twente.

De Versterkingsagenda is geen compleet nieuw plan. Dat is niet wenselijk en ook niet nodig: scholen zijn op veel thema's al volop aan de slag. De afgelopen jaren heeft het verbeteren van de basisvaardigheden op scholen veel meer prioriteit gekregen. Scholen zijn sinds dit jaar ook aan de slag met de invoering van het vernieuwde curriculum. De Versterkingsagenda bouwt daarom voort op wat de afgelopen jaren heeft gewerkt, op de basis die is gelegd met het Masterplan basisvaardigheden en de gezamenlijke inzet van partners in het onderwijs. Waar nodig scherpt de Versterkingsagenda dit aan en versterkt deze aanpak. Dat gebeurt door het nemen van gerichte maatregelen. Het is bij uitstek bedoeld als een kompas, dat inspeelt op de dagelijkse praktijk en ontwikkelingen in scholen en de samenleving. De uitvoering van de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden vraagt om een gezamenlijke inspanning van alle partijen in en om het onderwijs. Samen met leerlingen, ouders, leraren, schoolleiders, sociale partners en wetenschappers geef ik hier de komende periode invulling aan. Daarbij trekken we binnen het sociaal domein samen op. Alleen als we samen optrekken, met hetzelfde doel voor ogen, kunnen we de trend keren.

De voortgang van de Versterkingsagenda wordt op de voet gevolgd. Zo worden successen en verbeterpunten direct zichtbaar. Door te volgen wat wel en niet werkt, kunnen scherpere en effectievere keuzes gemaakt worden. Elk jaar zal ik uw Kamer informeren over de voortgang van de agenda en de prestaties van leerlingen op de basisvaardigheden.

Er zijn ook fundamentele vraagstukken op het thema onderwijskwaliteit. Het onderwijs moet zich verhouden tot een sterk veranderende maatschappij, snelle technologische ontwikkelingen en tal van andere domeinen die een rol spelen in de ontwikkeling van kinderen. Van het gezin tot zorg en jeugdhulp: de ontwikkeling van kinderen vindt ook buiten schooltijd plaats. Dat heeft ook invloed op het pedagogisch klimaat in de klas. De opgave waar we voor staan strekt dan ook verder dan het onderwijs, en problemen liggen soms dieper dan waar de politiek binnen één kabinetsperiode op kan sturen. Het kabinet kiest daarom ook voor de instelling van een staatscommissie, die met een onafhankelijke, systemische en integrale blik naar de opgave kijkt en aanbevelingen doet over de sturing op en stelselinrichting van het funderend onderwijs. Waar de Versterkingsagenda binnen het huidige stelsel maatregelen neemt om de basisvaardigheden te verbeteren, kijkt de staatscommissie breder en naar de langere termijn.

Moties en toezeggingen
Met de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden geef ik uitvoering aan verschillende moties en toezeggingen, die uw Kamer heeft ingediend tijdens het notaoverleg "Lezen voor je leven" van 22 juni 2026, en één motie uit het Tweeminutendebat Onderwijsagenda's voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius. Daar ga ik hieronder op in.

1. Motie van het lid Biekman c.s. over uitgaan van hoge verwachtingen van alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond.
   Hoge verwachtingen van leerlingen, leraren, scholen en de samenleving vormen de basis van de Versterkingsagenda. Daarmee wordt invulling gegeven aan de motie Biekman c.s., die verzoekt het uitgangspunt van hoge verwachtingen van alle leerlingen, ongeacht hun achtergrond, leidend te laten zijn in de Versterkingsagenda Taal en andere

basisvaardigheden.[2] Als invulling van de motie Biekman c.s. worden de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs voor leerresultaten aangepast, zodat deze minder afhankelijk zijn van de schoolweging. Dit draagt bij aan kleinere verschillen tussen scholen. Ik kies voor een stapsgewijze aanpak, zodat er ruimte is om de effecten te monitoren en evalueren. Ik wil namelijk ook goed kijken naar de interactie met de nieuwe referentieniveaus taal en rekenen, waarmee de lat voor alle scholen wordt verhoogd. Uw Kamer wordt in het voorjaar van 2027 geïnformeerd over de uitwerking hiervan.

2. Motie van de leden Biekman en Rooderkerk over minstens 60 minuten begeleid vrij lezen per week in het voortgezet onderwijs.
   Zoals de motie laat zien, lezen leerlingen die regelmatig en onder begeleiding lezen vaker én beter.[3] Voldoende tijd voor lezen op school is daarom essentieel. Wel is maatwerk nodig: niet voor alle leerlingen en in alle situaties is zestig minuten begeleid vrij lezen passend en effectief.[4] Scholen kunnen zelf het beste inschatten wat past bij hun leerlingen en school. Daarom wordt meer leestijd op school in brede zin gestimuleerd. Dat wordt bereikt door scholen de komende jaren te ondersteunen bij de implementatie van het herziene curriculum, waarin lezen en literatuur een belangrijke plaats innemen. Zie bijvoorbeeld kerndoel 1A voor het voortgezet onderwijs (Nederlands): “De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving. Het gaat hierbij om: (…) aanbieden van een veelzijdig en actueel aanbod van jeugd- en *young adult*-literatuur binnen een vaste leesroutine (…).”

   Ook wordt de samenwerking tussen bibliotheken en scholen structureel gefinancierd. Bibliotheken krijgen een wettelijke taak om scholen te adviseren over leesbevordering, bijvoorbeeld over de samenstelling van een collectie en de inzet van effectieve leesbevorderingsprogramma’s.

3. Motie van het lid Biekman c.s. over een verplichte bibliotheek in het funderend onderwijs.
   De motie Biekman[5] verzoekt de regering om een schoolbibliotheek in het funderend onderwijs te verplichten. Twee recente maatregelen zullen er naar verwachting voor zorgen dat alle scholen over drie jaar een gevarieerde collectie boeken in huis hebben, die bovendien toegankelijk is voor alle leerlingen. Ten eerste hebben scholen via de kerndoelen de verplichting om een rijke leesomgeving in te richten. Ten tweede komt er structurele financiering voor de samenwerking tussen scholen en bibliotheken. Scholen krijgen hiervoor geld via de structurele bekostiging basisvaardigheden. En ook bibliotheken krijgen via een regeling geld om scholen te adviseren, bijvoorbeeld over leesbevordering en (voor)lezen. Ik heb toegezegd te monitoren of het aantal scholen met een toereikende boekencollectie zich naar verwachting ontwikkelt. De nulmeting hiervoor is in voorbereiding en wordt binnenkort uitgezet onder deelnemende scholen.

---

[2] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 773, nr. 7.
[3] Kamerstukken II, 2025-2026, 36 773, nr. 6.
[4] Stichting Lezen (2026). *Vrij lezen vooral effectief met begeleiding*, op: https://www.lezen.nl/onderzoek/vrij-lezen-vooral-effectief-met-begeleiding
[5] Kamerstuk 36773, nr. 5: “verzoekt de regering een bibliotheek op alle instellingen binnen het funderend onderwijs verplicht te stellen.”

4. Motie Moorman over leesbevordering in de lerarenopleiding en onder leraren.
   De houding die leraren hebben ten opzichte van lezen, is direct van invloed op de leesmotivatie van leerlingen.[6] In aansluiting op de motie Moorman[7] heeft een werkgroep met lerarenopleiders van de Kennistafel Effectief Leesonderwijs verkend hoe leesbevordering op de pabo nu is ingericht en hoe dit versterkt kan worden. De verkenning benadrukt dat pabo's een cruciale rol spelen bij het vergroten van leesplezier van kinderen. Wel verschilt de structurele aandacht voor leesmotivatie per pabo. Om dit te verbeteren, liggen er kansen in een gerichte samenwerking met het basisonderwijs. Hier kunnen zowel studenten als zittende leraren van profiteren. De werkgroep pleit ook voor meer kennisdeling en professionalisering binnen de opleidingen. Het uiteindelijke succes valt of staat volgens de onderzoekers met intensieve samenwerking in de driehoek van opleidingen, basisscholen en bibliotheken. De verkenning is vanaf 1 oktober te raadplegen op de website van het Platform Samen Onderzoeken.

   De motie vraagt ook in hoeverre een gratis bibliotheekabonnement voor leraren kan bijdragen aan leesbevordering. Dit is via de Vereniging van Openbare bibliotheken (VOB) uitgevraagd. De VOB geeft aan dat het onbekend is wat de precieze impact is van het gratis lidmaatschap. Veel bibliotheken zijn hier pas recent mee gestart. Dit komt overeen met bevindingen uit eerder onderzoek naar gratis lidmaatschap onder volwassenen, waar ik uw Kamer in april jl. over heb geïnformeerd.[8] Wel is er enthousiasme onder scholen en bibliotheken en ziet een aantal bibliotheken dat het aantal lidmaatschappen onder leraren is toegenomen. Bij circa 36 procent van de ondervraagde bibliotheken is er een vorm van gratis lidmaatschap voor leraren, bij ruim 10 procent is er een gratis lidmaatschap voor alle leraren. Bibliotheken bepalen zelf hoe ze hun lidmaatschapsmodel inrichten. Of het gratis abonnement er daadwerkelijk toe leidt dat leraren meer gaan lezen, is afhankelijk van hun intrinsieke motivatie om boeken te lenen, boeken te lezen en de leescultuur op school. Ik doe de motie hierbij af.

5. Motie Tseggai over het onderzoeken met welk examen scholieren in Caribisch Nederland het vak Nederlands het beste kunnen afsluiten.[9]
   De motie verwijst onder andere naar het CXC-examen.[10] Binnen het CXC-curriculum bestaat echter geen vak en examen Nederlands. De scholen in Caribisch Nederland zijn verplicht om naast het CXC-curriculum een vak

---

[6] Van Steensel, R. & Van den Eijnden, J. (2022). *Leesmotivatie bevorderen in het primair onderwijs*, op: https://www.onderwijskennis.nl/node/3009

[7] Motie, Kamerstuk 36699, nr. 33: "Verzoekt de regering om de Kamer voor de Voorjaarsnota te informeren over hoe leesbevordering onder leraren in de lerarenopleiding op dit moment plaatsvindt, hoe leesbevordering onder leraren het beste kan worden gestimuleerd en in hoeverre een gratis bibliotheekabonnement voor alle leraren kan bijdragen aan leesbevordering onder leraren".

[8] Kamerstukken II 366773, nr. 5, 24 april 2026.

[9] Motie, Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 80 over onderzoeken met welk examen scholieren op Caribisch Nederland het vak Nederlands het beste kunnen afsluiten.

[10] Op Sint Eustatius en Saba is het onderwijs in het Engels. Daarom hanteren de Saba Comprehensive School op Saba en de Gwendoline van Putten School op Sint Eustatius het Caribische Engelstalige CXC onderwijssysteem van de Caribbean Examination Council. Dit is een wereldwijd erkend onderwijssysteem. Leerlingen die hun CXC-opleiding afronden, kunnen zowel in de Caribische regio, de VS en Canada als in Nederland verder studeren.

Nederlands aan te bieden. Ter afsluiting van dit vak hebben scholen op de bovenwinden de keuze uit vier Nederlandse examenvarianten. Het kabinet benadrukt het belang van passende examens Nederlands. Daarom heeft zij SLO opdracht gegeven mogelijke aanpassingen in de examinering in het voortgezet onderwijs op Bonaire te verkennen. Ook wordt onderzocht of deze verkenning doorgetrokken kan worden naar het vak Nederlands op de Bovenwinden en wordt een impactanalyse uitgevoerd over de mogelijkheid om Nt2-examens af te nemen in Caribisch Nederland.

Ik ben optimistisch dat de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden de basisvaardigheden van leerlingen duurzaam verbetert. Dat zijn we verplicht aan de leerlingen van nu en de volwassenen van de toekomst.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J.Z.C.M. Tielen